

Yenidoğan Kalp Cerrahisi

Her doğan bin bebekten altı ile sekizinde doğumsal kalp anomalisi mevcuttur. Kabaca, yüz yenidoğan bebekten birinde doğumsal kalp anomalisi bulunduğu ifade edilebilir. Yenidoğan bebeklerin bazı sıkıntıları ilk kez anne tarafından tespit edilebilir. Bu bulgular; morarma, anneyi emmekte zorluk ya da emerken terleme, sık nefes alma gibi gözlemlenebilecek bulgulardır. Doğuştan kalp hastalıklarının pek çok sebebi vardır. Bebek anne karnındayken oluşan bazı gelişim bozuklukları nedeniyle kalbin gelişiminde bazı bozukluklar olabiliyor. Bu anomalilere yol açan faktörlerin bilinenleri arasında annenin gebeliğinde bazı travmalara maruz kalması, sigara ve alkol kullanmasının yanı sıra bazı ilaçları (diyabet ve epilepsi hastalıkları için düzenli olarak kullanılan ilaçlar) kullanması, genetik bazı geçişler ilk sırada geliyor. Günümüzde artık bunların çoğu “föetal ekokardiyografi” yöntemi ile hamileliğin 4. ve 5. ayından itibaren tespit edilir hale gelmiştir. Tabii ki bu anne karnındaki bebeğin doğum öncesi kalp rahatsızlığı, ancak konusunda ayrıca uzmanlaşmış hekimlerin yapabileceği tespittir. Her kadın doğum uzmanı anne karnındaki bebeğin kalp rahatsızlıklarını tespit edemeyebilir. Ekokardiyografik tanı konulduktan sonra buna uygun bir tedavi planlanarak daha ileri merkezlerde detaylı incelemeler yapılır, ya da tedavisi mümkün olmayan sorunlarda gebeliğin sonlandırılmasına da gidilebilir.

Doğuştan kalp hastalığı nedeni ile ameliyat edilen çocuklarda ameliyat edilebilme yaşı, artık doğumdan hemen sonradan itibaren yapılmaktadır. Günümüzde neonatolojinin ve çocuk kardiyojisinin gelişmesi ile daha çok bebeğin ameliyata verilebilir hale gelmesi, neonatal dönemde ameliyat yapılmasının organ fonksiyonlarının korunabilmesi açısından medikal tedaviye göre daha avantajlı olduğunun saptanması ve neonatal kalp cerrahisindeki teknik gelişmeler sayılabilir. Ciddi kalp rahatsızlığı olan bebeklerin çoğu hayatlarının ilk haftalarında ölürken, %25'i hayatlarının ilk haftasında cerrahi girişime gereksinim duyar. Prematüre doğan 600 gramlık bebeklere dahi kalp ameliyatlarının bir kısmı uygulanabilmektedir. Daha önce küçük yaş ve düşük kilo grubundaki çocuklara geçici ameliyatlar tercih edilirken artık tam düzeltme ameliyatları tercih edilir olmuştur. Bu yaş ve kilo grubundaki hastalarda ameliyatlar kabul edilebilir mortalite ile yapılabilmektedir.

Doğumsal kalp anomalilerinin çoğu cerrahi müdahale gerektirir. Bu müdahalelerin bazıları doğumdan sonra ilk bir saat içinde, bazısının ilk iki hafta, bazısının ise ilk bir ay içinde yapılması gerekebiliyor.

Yenidoğan kalp cerrahisinin en acil ameliyatları

- 1- Kalpten akciğerlere giden kanın yetersiz olduğu anomaliler. Akciğer atardamarının gelişmemiş olması (Pulmoneratrezi)
- 2- Kalpten çıkan ana (Aort) damarın gelişmemiş olduğu anomaliler. Kalbin sol kapakları, sol karıncık ve aort damarının gelişmemiş olması (Hipoplastik sol kalp sendromu)
- 3- Doğuştan büyük damarların ters olması (Büyük arterlerin transpozisyonu)
- 4- Kalbin sağ kapağı ve karıncığının gelişmemiş olması (Triküspidatrezi)
- 5- Kalbe temiz kan getiren damarların, kirli kana karışması (Total pulmoner venöz dönüş anomalisi)
- 6- Aort damarı ve akciğer atardamarının kalpten tek bir büyük damar halinde birlikte çıkması (Truncus arteriosus)
- 7- Akciğere giden damarın kağınağının ve/veya dallarının dar olması ve kalpte geniş bir delik bulunması (Fallottetralojisi)

Yenidoğan kalp cerrahisi ameliyatlarından bir kısmı, tek aşamada tamamen sağlıklı bir yaşam sağlarken, bir kısmı da birkaç aşamalı ameliyatları gerektirmektedir. Bazı doğumsal kalp hastalıkları ise sadece izlenmekte ve bunların bir bölümü kendiliğinden , bebek büyüdükçe ve güçlendikçe düzelebilmektedir.

Türkiye'de çocuk kardiyojisi ve çocuk kalp cerrahisi uluslararası standarttır ve bu konuda çok başarılı sonuçlar alınmaktadır. Yenidoğan kalp cerrahisi oldukça özel ve zor bir alan olup, ancak az sayıda merkezlerde yapılabilmektedir. Çok özel ekip çalışmasını gerektiren yenidoğan kalp cerrahisinin, ameliyat sonrası yoğun bakım yapılanması da ayrı bir önem taşımaktadır.

Prof. Dr. Hakan CEYRAN

Çocuk Kalp ve Damar Cerrahisi Eğitim Sorumlusu